

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3255/2023. (VI. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.636/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Dr. Halmos Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Halmos Péter) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.636/2020/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését, mivel álláspontja szerint az sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, a T) cikk (2) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó földműveléssel foglalkozik és e tevékenységével összefüggésben több ingatlant vett haszonbérbe a Magyar Államtól (a továbbiakban: eladó). Az általa művelt ingatlanokkal szomszédos, megközelítőleg 34 hektáros, földterületet az eladó nyilvános árverésen értékesítette egy harmadik fél számára 2016-ban.
- [4] Az indítványozó a törvényadta határidőn belül gyakorolta elővásárlási jogát, mint olyan földműves, aki helyben lakó szomszédnak minősül [a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 18. § (1) bekezdés c) pontja alapján].
- [5] Mivel az elfogadó nyilatkozatra, annak megtételét követő huzamosabb idő elteltével az eladó képviseletében eljáró Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (a továbbiakban: NFA, jogutódja a nemzeti Földügyi Központ (a továbbiakban: NFK) sem reagált, az indítványozó jogi képviselője – 2016. augusztus 23-án – beszerezte az ingatlan tulajdoni lapját, amelyen széljegyben szerepelt az eredeti vevő tulajdonszerzése. Ugyanezen a napon az indítványozó levélben fordult az NFA-hoz, kérve tájékoztatásukat, hogy elővásárlási joga ellenére miért nem vele kötöttek szerződést.
- [6] Az indítványozó 2016. szeptember 30-án fordult a bírósághoz kérve a szerződés érvénytelenségének a megállapítását. Az NFA 2016. október 4-én kelt válaszelevelében – indokolás nélkül – arról tájékoztatta az indítványozót, hogy nem tudta megelőzni a szerződés szerinti vevőt.
- [7] Az első fokon eljáró Pécsi Járásbíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság vagy járásbíróság) ítéletében megállapította, hogy a tárgybani adásvételi szerződés az indítványozóval szemben hatálytalan, és a szerződés az eladó és az indítványozó között jött létre. Az eladó fellebbezése folytán eljáró Pécsi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság vagy törvényszék) helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. Ítéletében többek között annak tulajdonított jelentőséget, hogy az eladó nem reagált az indítványozó elfogadó nyilatkozatára és érdeklődésére is csak a perindítást követően válaszolt. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy az eladó mulasztása miatt az indítványozó nem esett késedelembe igénye érvényesítésekor. A törvényszék megjegyezte, hogy az eladó jobb tudomása ellenére vitatta, hogy az indítványozó nem helyben lakó földműves.
- [8] Az eladó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelynek nyomán a Kúria ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva a keresetet elutasította. A Kúria álláspontja szerint ugyanis az indítványozó az elfogadó nyilatkozat megtételekor a kógens törvényi előírás ellenére [Földforgalmi tv. 21. § (5) bekezdése] nem igazolta okiratokkal az elővásárlási jogosultságát, amely alapján megelőznél a szerződéses vevőt.
- [9] Az indítványozó ezt követően perújítási kérelmet terjesztett elő, arra hivatkozással, hogy az elfogadó nyilatkozatához csatolt hatósági bizonyítványt, amely igazolta az életvitelszerű helyben lakás tényét, a Kúria nem vette

figyelembe. Az elsőfokú bíróság – ezt a tényt új bizonyítékként elfogadva – a Kúria ítéletét hatályon kívül helyezte és megállapította, hogy az adásvételi szerződés az eladó és az indítványozó között jött létre. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) elővásárlásra vonatkozó rendelkezéseire képest a Földforgalmi tv. speciális szabályokat tartalmaz. Ennek lényege, hogy a Ptk. elővásárlásra vonatkozó szabályai szerint az elővásárlásra jogosulttal a szerződés megkötése előtt kell közölni a vételi ajánlatot. Ezzel szemben a Földforgalmi tv.-ben a szerződés megkötése időben megelőzi az elővásárlási jog gyakorlásának lehetőségét. A megkötött szerződés érvényes, de hatályos csak akkor lesz, ha nincs elővásárlásra jogosult, vagy az elővásárlási jogosultak nem kívánnak élni jogosultságukkal, vagy nem igazolták megfelelően e jogosultságuk létét. A Földforgalmi tv. alapján tehát a Ptk. rendszeréhez képest fordított sorrendben folyik az eljárás. Fentiekből a járásbíróság azt a következtetést vonta le, hogy nem a szerződéskötésről való tudomásszerzéstől [Ptk. 6:223. § (2) bekezdése], hanem attól az időponttól számít az igényérvényesítés határideje, amikor az eladó közli az elővásárlásra jogosulttal, hogy elfogadó nyilatkozata ellenére nem lépett az adásvételi szerződés szerinti vevő helyébe. A tárgyi ügyben az NFA-nak – a Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek hasznosításának részletes szabályairól szóló 262/2010. (XI. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 22. §-ának helyes értelmezésével – haladéktalanul, de legkésőbb 5 munkanapon belül tájékoztatnia kellett volna az indítványozót is a pályázat eredményéről.

- [10] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az eladó hallgatása (mulasztása) miatt az indítványozó a keresetlevele előterjesztéséig (2016. szeptember 30. napja) nem tudta meg bizonyosan, hogy elővásárlási jogát az eladó figyelmen kívül hagyta és azt sem, hogy milyen indokok alapján. A bíróság véleménye szerint erre a tulajdoni lap másolat beszerzése önmagában nem volt elegendő, az eladó pedig az ügyvédi megkeresésre nem válaszolt. Mindezek alapján a járásbíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó a Ptk. 6:223. § (2) bekezdésében előírt 30 napos szubjektív határidőt nem mulasztotta el, illetőleg az eladó egyidejű mulasztása az indítványozó késedelmét kizárta. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [11] Az eladó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a perújítási eljárásban hozott jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, a perújítási elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a Kúriának az alapeljárásban hozott jogerős ítéletét hatályában fenntartotta. A Kúria mindenekelőtt leszögezte, hogy az igényérvényesítésre nyitva álló 30 napos határidő akkor nyílik meg, amikor az elővásárlásra jogosult tudomást szerez elővásárlási joga megsértéséről, vagyis arról, hogy elfogadó nyilatkozatát figyelmen kívül hagyva az eladó és a szerződés szerinti vevő a szerződést teljesítik. A Ptk. 6:223. § (2) bekezdése szerinti 30 napos határidő megnyílása azonban mindig az egyedi tényállás függvénye, annak időpontja mindig az adott ügy körülményeinek vizsgálatával állapítható meg. Ebből következően a tudomásszerzés nem szűkíthető le az NFA – elővásárlási jogosult részére adott – tájékoztatása alapján történő megismerésre. A tárgyi ügyben az indítványozó – maga által sem vitatottan – 2016. augusztus 23-án szerzett tudomást az adásvételi szerződés szerinti vevő tulajdonjogának bejegyzésére irányuló kérelméről, annak széljegyzéséről. A Kúria szerint ez a nap tekinthető a tudomásszerzés időpontjának, ettől a naptól kell számítani a 30 napos határidőt, amelyet az indítványozó elmulasztott, hiszen keresetét 2016. szeptember 30-án terjesztette elő.
- [12] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta a Vhr. 22. § (1)–(2) bekezdésében foglaltakat és csak a Ptk. 6:223. §-ára alapította döntését, amelynek eredményeképp pervesztes lett. Álláspontja szerint a Kúria nem alkalmazta az Alaptörvény 28. cikkét, azaz nem vette figyelembe a jogszabály (Vhr.) célját, így megsértette a jogállami jogbiztonságot [B) cikk (1) bekezdése], az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését (az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek), illetve a T) cikk (2) bekezdését (a jogszabályok körének meghatározása). A fentiek eredményeképp a Kúria *contra legem* döntést hozott, amely egyben *contra constitutionem* is, így az ítélet sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése] is. Ezért az indítványozó kérte a Kúria ítélet megsemmisítését.
- [13] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [14] 2.1. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségek kimerítése után, a törvény által biztosított hatvan napos határidőn belül terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. A polgári perben, amely az alkotmányjogi

panasz alapjául szolgál, az indítványozó felperes volt, így érintettsége megállapítható. Az indítvány részben megfelel a határozott kérelem követelményeinek is, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét kijelölő alaptörvényi és törvényi rendelkezést, a támadott bírósági döntést, az Alaptörvény megsértett rendelkezését, az eljárás megindításának indokait, indokolást a tekintetben, hogy a bírói döntés miért és mennyiben sérti az Alaptörvény felhívott rendelkezéseit, illetve kifejezett kérelmet tartalmaz az alaptörvény-ellenesnek talált bírói döntés megsemmisítésére.

- [15] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, T) cikk (1) bekezdése nem tartalmaz az indítványozók számára Alaptörvényben biztosított jogot, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozóknak nincs lehetősége {3079/2021. (III. 4.) AB végzés, Indokolás [21]; 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [6]; 3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [9]; 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [17] Abban is következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata, hogy a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható {lásd például: 3371/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az indítványozó azonban nem a fentiekre hivatkozva állította a B) cikk (1) bekezdésének sérelmét.
- [18] Az alkotmányjogi panasz ezért a fenti elemeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételeket.
- [19] 2.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [20] Elsőként azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy azonosítható-e olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, amely megalapozná az érdemi vizsgálatot. Az Alkotmánybíróság szerint ilyen kérdésnek tekinthető a *contra legem* jogalkalmazás tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot sértő jellege. Az Alkotmánybíróság elsőként a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban ismerte el, hogy a *contra legem* jogalkalmazás – bizonyos feltételek teljesülése esetén – alaptörvény-ellenességre vezethet. Fentiekből következően új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem volt azonosítható, ezért erre tekintettel érdemi vizsgálatnak nem volt helye.
- [21] A továbbiakban azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a Kúria támadott ítélete felveti-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [22] Az indítványozó azt sérelmezte, hogy – szemben az első- és másodfokú bírósággal – a Kúria nem alkalmazta a Vhr. 22. §-át, illetve nem vette figyelembe a Vhr. 22. §-ának célját, megalkotásának indokait. Az indítványozó azt állította, hogy a szerződéskötésről való tudomásszerzést a Kúria eltérően értelmezte, mint az alsóbb fokú bíróságok. A Kúria szerint ugyanis a tudomásszerzés ténye nem szűkíthető le az NFA tájékoztatására, hanem esetről-esetre kell eldönteni, hogy az elővásárlásra jogosult mikor szerzett tudomást a szerződés megkötéséről.
- [23] Az indítványozó tehát azért állította a támadott kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét (a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét), mert véleménye szerint a Kúria az ügyre vonatkozó jogszabályokkal ellentétes döntést hozott.
- [24] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet állandó gyakorlatára, amely szerint az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; megerősítve: 3208/2014. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bíróság

szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza továbbá, hogy a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot az alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. A jogi indokok helyességének vizsgálata főszabály szerint nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az indítványozó által állított *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet, tehát a pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálja {vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}.

[25] Mindazonáltal az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Vhr. 22. §-ának az elbíráláskor hatályos (1) bekezdése valóban értesítési kötelezettséget rótt az NFA-ra, azonban ennek címzettjei nem az elővásárlásra jogosultak, hanem a pályázók voltak. Ugyanakkor a (2) bekezdés alapján a pályázat eredményét hirdetményi úton is közzé kellett tenni, azaz ily módon az elővásárlásra jogosultak is tudomást szerezhettek a nyertes pályázó személyéről. Érdemi alkotmánybírósági eljárás lefolytatása estén vizsgálat tárgyát képezné, hogy az első- és másodfokú bíróság vagy a Kúria jogértelmezése szakadt-e el a norma szövegétől és a jogalkotó akaratától. A jogalkotói akarat feltárásakor pedig azt is vizsgálni kellene, hogy a Vhr. hatályos szövege már nem írja elő a pályázók írásbeli értesítését és a rövid határidő (haladéktalanul, de legkésőbb öt munkanapon belül) helyett 30 napos határidőt biztosít a pályázat eredményének (az NFA jogutód) Nemzeti Földügyi Központ honlapján való közzétételéhez.

[26] 3. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjában, valamint 29. §-ában foglalt feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1151/2021.

